

“Müslüman kendini devamlı kontrol altında tutar, kendinizi kontrol edin. Kendi ayıp noksanını görmeyenin her hali vakti noksandır. Göz devamlı karşısındakini kontrol eder, kendi gözündekini görmez, karşıdakinin gözündekini görür. Sen kendine bak, başkaları ile işin ne?” buyururdu. Devamlı insanların hazırlıklı olmalarını tembih ederek nefsi terbiye hususunda telkinlerde bulunurdu. “Her şeye ibret gözüyle bakmak lazım... İnsan ne oldum değil, ne olacağım diye düşünmeli. Hepimiz beşeriz, bütün noksanlıklardan beri ve münezzehe ancak Allah Zülcelaldır” buyururdu.

Kendisi sigarayı hiç sevmez, içilmesine kızarak; “kardeş askerden evvel içenler hevesinden, cahilliğinden içer, bu askerden sonra içene ben “deli” derim” buyururdu ve gaflet söz konusu oldu mu “sigarayı bırak gafletten haber ver, gaflet en büyük günahdır, gafil insan bir şeye yaramaz. Sanamerli Hacı Ahmet Baba buyurmuş ki; “kardeş yanımda rahat oturun, zurnalarınızı doldurun, ben içerdim terk ettim, sizde için terk edin ama şunu iyi bilin ki dışarıda sizin nefesiniz benim ağzıma, benim nefesim sizin ağzınıza” amenna kardeş öyledir. Bizi görüp gözetene var, ona göre uyanık olun. Gafletle oyana bu yana başvurmayın. Bir hoca efendi talebelerine tavuklar vermiş, gidin bunları kimsenin görmediği bir yerde kesin getirin. Bütün talebeler diplerde köşelerde karanlık yerlerde kesmiş getirmişler. İçlerinden biri, tavuk elinde ağlayarak gelmiş ki “beni bağışla efendim, ben beni Allah Teala'nın görmediği bir yer bulamadım, onun için kesemedim, beni bağışla efendim” demişte Hoca Efendi “gel oğlum ben bunu ibret olsun diye yaptım” demiş. Evet, Allah'ın görmediği bir halimiz, hareketimiz yoktur. Allah'tan gafil olmayınız, O bizi her an görüp gözetendir, O'nun ilmi kuvvet ve kudreti her şeyi bütün kâinatı ihata etmiştir. İlmi ezeli ve ebedidir. Allah hepimizi iyi ede, gaflet ehlinde olmeye” diye dualar ederdi. Kendisi gafil olmaktan çok korkardı. Evliyanın şanına kurban olayım. Evliyaullah, Allah'tan bir an gafil olsa hemen gusül abdesti alır. Efendimde öyleydi çok dikkat ederdi. Biz, O'nun ayaklarını uzatıp oturduğunu, boş laf konuştuğunu hiç görmedik.

Mübarek sultanım itikâdî meselelerde son derece titizdi. İtikâdî durum söz konusu olduğunda onu bir celalet, bir heybet sarardı. Dünyayı kökünden söker atar gibi olurdu. Hiçbir şey gözüne gelmezdi. Yeter ki itikada muğayyir bir hal olmasın. O Allah için sever, Allah için buğz ederdi. “Kardeş, gelmemiz, gitmemiz, yememiz, içmemiz hep Rızaullah için olmalı yoksa hiçbir şey olamayız. Allah için salihleri sevmek, Allah için fasıklara buğz etmek farzdır. Amelde noksanı imam ederiz ama itikatta noksan olanı imam edemeyiz” buyururdu. Amentüyü okur, manasını vererek genişçe izah ederdi. “Kadın erkek herkesin bilmesi lazım... Biz, bütün noksan sıfatlardan münezzehe, bütün kemal sıfatlar ile muttasıf olan Allah zülcelale iman ettik. Biz peygamberleri görmedik, melekleri görmedik ama amenna cümlesi haktır, gerçektir, kitaplara iman ettik. Kur'an'ın bir harfini inkâr eden kâfir olur. Ahiret gününe iman ettik, haktır gerçektir. Bütün hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandık. Öldükten sonra dirileceğimize hiç şüphemiz yoktur hepsi haktır gerçektir. Onun için herkes okusun öğrensin ilmihal, ilmihal, ilmihal” derdi.

Devamlı nasihatlerinde en ince noktalara dikkat ederdi.

“Kardeş, dikkat edin, kim kimi severse onunla haşır olur. Kim kime benzemeye çalışırsa ondandır. Söyle arkadaşını söyleyeyim seni. Kişi arkadaşının dini üzeredir” gibi hadisi şerifleri okur, tembihler ederdi. Manalarını dikkatlice izah eder “Aman haa! İçiniz dışınız bir olsun, müslümanın içi dışı bir olur, görüldüğün gibi ol, olduğun gibi görün. Allah muhafaza içi başka dışı başka bu münafık sıfatıdır. İçi başka dışı başka olanlar hain ikiyüzlü münafıklardır. Kardeş çok dikkat etmek lazım, bir dış benzeme vardır, birde iç benzeme vardır. İç benzeme namazı terk etmedir. Dış benzeme ise isteyerek şapkayı örtmektir. Bir baskı, bir takip olsa ne ise, Müslüman bütün haliyle Müslüman olmalı, kendini daima müslümana benzetmeli. Hazreti pir buyurdu ki “ oğlum Salih, eğer sen benim amelimi işlersen, ben senin baban, sende benim oğlumsun. Yok, eğer sen benim amelimi işlemezsen, ne sen benim oğlumsun, ne de ben senin babanım.”

“Bir kişi gelmiş Sanamerli Hacı Ahmet babadan ders almış, gitmiş bir zaman sonra çarpılmış bir halde getirmişler. Hacı Ahmet Baba’da âdeti üzere mukatta geziniyor, bir o yana bir bu yana dönmüş, ayağı ile adamın eğrilmiş ağzına bir kere vurmuş, demiş ki “hem gelir ders alırsın, hem de gider rakı içesin, bu ne haldir.” Evet, kardeş insan dininde, ahdinde muhkem olmalı, ahidini bozmamalı, kim ahidini bozarsa kendine kadir etmiştir. Evet, İslam’ın şartı beştir, kimine üçtür, kimine de hiçtir.”

“Fakir olan maddi gücü olmadığından zekât veremez, hacca gidemez ona üçtür. Hiç inanmayana da hiçtir. Yoksa tam kâmil manada “ben müslümanım” diyene beştir, insan inandığı dini bilecek, kelimeyi şahadet nedir? Oruç nasıl tutulur? Namaz nasıl kılınır? Zekât nasıl verilir? Müslüman, malını hesap eder, kırkta birini ayırır, fakirlere verir. Zekât fakir fukaranın hakkıdır, fakirin hakkı yenmez. Zekât verilmeyen malın, ahiret günü ateşten yılan olur, boynuna sarılır, “ben senin zekâtını vermediğinin malınım” der.”

“Zekât malı korur, zekâtınızı hakkı ile hesap edin, zamanında verin. On bir kırmızı kartı olan şeran zengin sayılır, zekâtını vermesi lazımdır. Eski hocalar zekâttan çok bahsederdi. Şimdikiler pek söylemiyorlar.”

“Oruç imsak ile başlar, akşam ezanı ile biter. Oruç tutan bütün azalarına oruç tutturmalı, dikkat etmeli, yoksa ineği de götür dama bağla, ot, su verme aç koy o da aç durur. İnsan orucunun kıymetini bilecek. Orucun bütün şartlarını yerine getirme hakkını vermezse açlığı yanına kâr kalır.”

“Zengin olana hac farzdır. Zengin olan haccını yapmalı. Zengin olup ta haccını yapmazda sonradan fakir olursa o kimse sorumlu olur. Öyle oğlumu evlendireyim, kızımı evlendireyim, şunu yapayım, bunu yapayım diye oyalanır, beyhude ömrünü geçirir, fırsatı elden geçirir, haccını yapmazsa sorumlu olur. Allah cümlemizin ibadetlerini rızasına muvafık etsin. Allah ahir akibet hayırlığı versin. Zamanında hacılar hacca gidende kervan mola vermiş. Bir hacı uykuya dalmış uyanmış ki kervanları, arkadaşları gitmiş. Oyana bu yana vurmuş, bir hacının dergâhına gitmiş. Halini anlatmış ve “efendim beni kervanıma ulaştır” demiş. Efendi de bir müridine emir vermiş: “bu adamı kervanına kavuştur.” Mürid de adama “kapat gözünü aç gözünü” dediğinde adam kendini kervanının yanında bulmuş. Sevinmiş, gitmiş haccını yapmış geri dönerken o beldeye geldiklerinde bu adamlar beni kervanıma kavuşturdular, bunlar büyük insanlar, Allah dostlarıdır, ben bunlardan bir dua alayım demiş. O efendinin yanına gitmiş, “efendim bana bir hayır dua buyur” demiş. Efendi “git oğlum, Allah ahir akibet hayırlığı versin” demiş. O hacı yine “efendi bana bir hayır dua” demiş. Veli zat “git oğlum, Allah ahir akibet hayırlığı versin” demiş. Hacı yine “efendi bana bir hayır dua” dediğinde veli kızmış: “Oğlum sen daha ne istiyorsun, seni kervanına kavuşturan derviş sonunda imansız gitti. Her şeyini kaybetti zayi oldu, gitti. Sen daha ne istersin, Allah bir adamın ahir akibetini hayır eylesin.” Bir kişi İslamı yaşarda iman ile göçerse ondan büyük devlet yoktur. İnsanın sonundan korkmaması, imansız gitmesine sebep olur. Bütün veliyullah son demlerinden korkmuş, Allah’a sığınmışlardır.”

O tatlı sultanım bunları anlatırken öyle üzülür, öyle bir hal alırdı ki, sanki o kendini değil, kendine tabi olanları, hatta bütün ümmeti Muhammedi düşünür, onların sonundan endişe ederdi. Onu bir korku hali alırdı. O, o hali ile “yarabbi bütün ümmeti Muhammedi şer-î şeriften ayırma, İslam üzere yaşat, İslam üzere öldür, hakkı hak bilip ittiba, batılı batıl bilip içtinap ettir. Tefikine refik, rızana muvafık, hal hareket ihsan eyle, ahir nefeste hüsnü hatime nasip eyle. Ya rabbi kabirde utandırma, mahşerde utandırma, divanında utandırma” diye dualar ederdi. O merhametli efendim, emirleri ve nehiyeleri tebliğ ederken gayet ciddi, gayet sert ve tavizsizdi ama insanlara merhamete acımaya iş geldi mi, gözyaşları ve o tatlı dudak büküşü şefkati derhal zuhur ederdi. Kanat gererdi: “aman ya rabbi, aman sana sığındım, senden sana sığındım, Gaffar ismin hürmetine, ayıplarımızı setreyle” diye dualar eder, gözyaşları döker, af dilerdi. Boyun büker, mahsun ve garip garip bakar dalardı.

Hastaları devalı sorar, zengin fakir, tanıdık tanımadık demez, ziyaret etmeye gayret ederek onlara devamlı hediyeler gönderir hal hatır eder, fakir hastalara ziyade ikramlarda bulunur, devamlı tembihler ederdi, mübarek sözlerinden olan:

Can ayırdır dert bilinmez,
Ev ayırdır sır bilinmez.

İncisini çokça söylerdi. “Kardeş, insan hastalık gelmeden sıhhatin kadrini bilmeli. Bütün dertleri verende O’dur şifayı verende O’dur. Müslüman, başına gelen hastalık olsun, dert, bela, musibet olsun Allah’a hamd eder. Kazaya, belaya hamd edilir. Nimete, sıhhate, afiyete, Cenab-ı Hakkın vermiş olduğu bütün izzeti ikramına şükür edilir. Evet, nice insanlar var ki dertlerinden sabahlara kadar feryat ederler onun için;

Gecelerin ne kadar olduğunu
Hastalara sor, onlar bilir.

En kısa geceler bile hastaya yıl olur, bitmek bilmez, sıhhati olan ne anlar, gece ne kadar, uyur rahat eder, Allah bütün dertlilere devalar hastalara şifalar versin ama müslümanın çektiği bütün hastalıklar dertler onun günahlarına keffarettir. Hazreti Eyüp aleyhisselam yıllarca dert çekti. Yaraları kurtlandı, ağzına bir lokma ekmek koyamadı, sağdan sola dönemedi, nefes almaya bile mecali yoktu, yine de o halde “Ya Rab! Sana hamdü senalar olsun. Sen merhametlilerin en merhametlisisin, ben senin merhametine sığındım, verende sensin, alanda sen” der, Rabbine dualar eder, hamd eder, sonsuz sabur gösterirdi. Onun için Allah, dert verip derman aratmasın ama bunlar geldiğin de de sabır ve hamd etmek lazım. Dikkat edin her şey sıhhat ile olur sıhhatinize dikkat edin. İnsanın kendi sıhhatini koruması lazım” buyururdu.

En Büyük Nimet Akıl İkincisi Sıhhat

“Akıl olmazsa sıhhatinde kıymeti yok, aklın varlığını korumak farzdır. Akıl, sıhhat büyük nimettir. Can varlığı, cihan varlığıdır. Bütün ibadetler sıhhat ile olur.

Halk içinde muteber bir Nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda Bir nefes sıhhat gibi.

Onun için elde sıhhat varken gadrini bilip orucunu, namazını, gücü varsa haccını, sair bütün ibadetlerini yapmalı, dünyevi ve uhrevi çok çalışmalı” buyururdu.

“Şükürler olsun biz doksanladık. Sıhhatimiz yerinde, sen yaşayana değil, yaşatana bak, yaşatan bütün kudretin tek sahibi olan Allah’tır. Bütün kudret kuvvet ondadır. Tek hâkimi mutlak

odur. Verende, alanda odur, verir imtihan eder, alır imtihan eder. Onun için Müslüman ne bulduğuna sevinir, ne kaybettiğine üzülür. Hayırda şerde Allah'tandır, dedik ya bize düşen nimetlere şükür, kazaya, belaya hamd etmektir" der ve bir tefekkür hali gösterir derin derin bakar;

"Dert ile geldi enbiya,
Mihnetle göçtü evliya.
Derdi beladır bu dünya,
Gülme gülme ağla gönül.

Şunu da unutma ki; kul yazısını görmeden kabrine gitmez. Herkes yazısını görecek, ne yazılmışsa başına gelecek. Her şey kaddendir. Allah ne yazmış o gelecek" der o durumda bile asıl maksat, asıl kurtuluşu vurgulardı. Bütün dertlerin, belaların, nimetlerin, varlığın, sıhhat ve afiyetin gelip geçici olduğunu tembih etmek için;

"Ne kadar yaşasa kişi,
Ölümdür en son işi.

İnsanın asıl üzülmeye gereken kendi halidir, asıl kendi günahlarına ağlamalı, ağlanacak, üzülecek günahlarımızdır. Allah iyi ede, gözümüzden yaş da gelmiyor. Zamanımızda ribasız (faizsiz) lokma yoktur. Faizin kendinin gitmediği yere kokusu gitti, bir lokma haram insanın kursağına gitti mi kırk yıl insanın ibadetine tesir eder. Bir adamın oğlu tatlıyı çok yemiştir. Babası çocuk çok tatlı yemekten hastalanır endişesi ile çocuğunu İmamı Azam efendimize götürmüş ve "ya imam bu çocuk çok tatlı yiyor, hastalanmasından korkuyoruz, bir dua buyurunda bu halinden vazgeçsin" demiştir. İmamı Azamda "şimdi götür bu çocuğu, kırk gün sonra getir" demiştir. Adam götürmüş kırk yıl sonra getirmiştir. İmamı Azam "ey çocuğum! Artık tatlı şeyler yeme, olmaz mı" demiştir. Adam hayretle "ya imam bunu kırk gün öncede diyebilirdin, bugüne bırakman nedendir?" der. İmamı Azam efendimiz "ben o gün bal yemiştin, sözüm tesirli olmazdı, kırk gündür ağzıma tatlı koymadım. Vücudumdan tesiri ancak silindi. Bu gün sözüm tesirli olur. İnşallah çocuk artık tatlı yemez" buyurdu. Evet, haram lokmaya dikkat edin, rızık endişesiyle harama dalmayın, onu bunu dolandırmayın işinizde sahtekâr olmayın, faiz alıp vermeyin. Faizle uğraşanlar Allah ve Resulüyle harb eder gibidirler. Faiz yemek büyük günahdır. Faiz yiyenler ahirette çarpılmış bir vaziyette kalkarlar. Müslüman alışverişinde doğru olur. Endişe etmeyin rızık veren Allah'tır. Rızık Allah'ın üzerinedir. Kişi ölümden kaçtığı gibi rızıktan kaçsa, ölüm onu bulduğu gibi rızıktan onu arar bulur.